

SUOSITUKSET

KOMISSION SUOSITUS (EU) 2018/234,

annettu 14 päivänä helmikuuta 2018,

vuonna 2019 pidettävien Euroopan parlamentin vaalien eurooppalaisen luonteen korostamisesta ja vaalimenettelyn tehostamisesta

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 292 artiklan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEU-sopimus', 10 artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan parlamentti edustaa suoraan kansalaisia unionin tasolla.
- (2) SEU-sopimuksen 10 artiklan 3 kohdan mukaan kaikilla kansalaisilla on oikeus osallistua demokratian toteuttamiseen unionissa ja päätökset tehdään mahdollisimman avoimesti ja mahdollisimman lähellä kansalaisia.
- (3) SEU-sopimuksen 17 artiklan 7 kohdan mukaan Eurooppa-neuvoston on otettava Euroopan parlamentin vaalit huomioon ehdottaessaan henkilöä Euroopan komission puheenjohtajaksi.
- (4) Euroopan parlamentin vaalien eurooppalaista luonnetta on korostettava ja vaalijärjestelyjä tehostettava. Siksi on tarpeen, että hyvissä ajoin ennen vuoden 2019 vaaleja saatetaan ajan tasalle ja täydennetään eräitä kohtia komission suosituksessa 2013/142/EU ⁽¹⁾.
- (5) On olennaisen tärkeää vahvistaa EU:n demokraattista hyväksyttävyyttä ja varmistaa kansalaisten osallistuminen poliittiseen elämään Euroopan tasolla. Kansalaiset olisivat valmiimpia käyttämään äänioikeuttaan Euroopan parlamentin vaaleissa, jos he tietäisivät enemmän siitä, miten EU:n politiikka vaikuttaa heidän arkielämäänsä, ja jos he voisivat luottaa siihen, että heillä on sananvaltaa unionin tärkeimpiin valintoihin, kuten siihen, keitä valitaan EU:n toimielinten johtoon tai mitkä ovat unionin tulevat painopistealat.
- (6) Tarve lisätä vastuuvetovollisuutta ja läpinäkyvyyttä vaikuttaa myös komissioon. Komissio on tarkistanut jäsentensä toimintasääntöjä ⁽²⁾. Uusien sääntöjen mukaan komission jäsenet voivat asettua ehdolle Euroopan parlamentin vaaleissa ilman että heidän tarvitsee ottaa virkavapaata tehtävästään. Euroopan parlamentin ja Euroopan komission välisistä suhteista tehdyn puitesopimuksen ao. säännöksiä on tarkistettu tämän muutoksen huomioonottamiseksi ⁽³⁾.
- (7) EU:n tasolla päätetty politiikka vaikuttaa suoraan kansalaisten jokapäiväiseen elämään ja tuntuu paikallisella tasolla. Jotta kansalaiset voivat tehdä valintansa Euroopan parlamentin vaaleissa, heidän on tiedettävä, mistä EU:n tasolla päätetään. Se, että EU-asiat tuodaan lähelle kansalaisia, rohkaisee heitä osallistumaan demokraattisiin keinoin EU:n poliittiseen päätöksentekoon. Nykyinen komissio on vuoden 2015 tammikuusta lähtien järjestänyt 478 kansalaiskeskustelua. Niitä on pidetty kaikissa jäsenvaltioissa. Tilaisuuksia on järjestetty myös yhteistyössä muiden instituutioiden, kuten Euroopan parlamentin, kansallisten parlamenttien, alueiden komitean ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitean kanssa. Komissio aikoo helmikuun 2018 ja vuoden 2019 toukokuun 9 päivän välisenä aikana järjestää joko itse tai yhdessä muiden toimijoiden kanssa vielä noin 500 kansalaiskeskustelua lisää. Yhteistyökumppaneina on jäsenvaltioita, alue- ja paikallisviranomaisia, Euroopan parlamentti ja muita EU:n toimielimiä.

⁽¹⁾ Komission suositus 2013/142/EU, annettu 12 päivänä maaliskuuta 2013, Euroopan parlamentin vaalimenettelyn demokraattisuuden ja tehokkuuden lisäämisestä (EUVL L 79, 21.3.2013, s. 29).

⁽²⁾ Komission päätös, annettu 31 päivänä tammikuuta 2018, Euroopan komission jäsenten toimintasäännöistä, C(2018) 700 final.

⁽³⁾ Euroopan parlamentin päätös, annettu 7 päivänä helmikuuta 2018, Euroopan parlamentin ja Euroopan komission välisistä suhteista tehdyn puitesopimuksen tarkistamisesta (2017/2233(ACI)).

- (8) Useat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet olevansa valmiita käymään laajaa julkista keskustelua Euroopan tulevaisuudesta, ja tällainen kansallinen vuoropuhelu on jo käynnissä monissa jäsenvaltioissa. Kun jäsenvaltiot kaikkialla Euroopassa pyrkivät saamaan kansalaisensa mukaan keskusteluun ja järjestävät EU-aiheisia tilaisuuksia (joiden järjestämisessä otetaan huomioon maan poliittiset rakenteet ja käytännöt), jäsenvaltioilla on tilaisuus lisätä tietoisuutta siitä, että vaaleissa annetut äänet ovat tärkeitä, sillä niiden perusteella ratkaistaan, mikä näkemys edistää parhaiten Euroopan yhdentymishanketta. Tilaisuudet olisi järjestettävä 23 päivänä helmikuuta 2018 pidettävän EU-johtajien kokouksen ja Sibiussa 9 päivänä toukokuuta 2019 pidettävän huippukokouksen välisenä aikana. Sibiun kokous, jossa valtion- ja hallitusten päämiesten odotetaan esittävän päätelmänsä unionin seuraavista toimista, ajoittuu juuri Euroopan parlamentin vaalien edelle.
- (9) Euroopan tason poliittiset puolueet ovat olennaisen tärkeitä, sillä ne rakentavat eurooppalaista poliittista tietoisuutta, kannustavat äänestäjiä vaaliuurnille ja ilmaisevat unionin kansalaisten tahtoa. Niiden asema voisi olla tässä työssä vieläkin vankempi, mutta se edellyttää, että ne ovat tulevina kuukausina yhteydessä jäsenpuolueisiinsa ja kansalaisyhteiskuntaan ja lisäävät tietämystä Euroopan tulevista vaihtoehdoista sekä siitä, mitä kansalaisten intressejä ne ajavat.
- (10) Järjestelmä, jossa komission puheenjohtajan valintaa varten nimetään kärkiehdokkaita (Spitzenkandidaten), oli ensimmäistä kertaa käytössä vuonna 2014 järjestetyissä Euroopan parlamentin vaaleissa.
- (11) Tämä prosessi on osaltaan lisännyt unionin tehokkuutta samoin kuin vahvistanut sen demokraattista hyväksytävyyttä, joka perustuu kahteen pilariin eli kansalaisten suoraan edustukseen Euroopan parlamentissa ja heidän välilliseen edustukseensa Eurooppa-neuvostossa ja neuvostossa jäsenvaltioiden hallitusten kautta. Prosessi on osaltaan myös lisännyt komission vastuuvollisuutta. Tämä kehitys on Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 17 artiklan 7 kohdan mukaista. Kärkiehdokasjärjestelmää olisi edelleen hyödynnettävä ja parannettava vuoden 2019 Euroopan parlamentin vaaleissa.
- (12) Euroopan tason poliittisten puolueiden ja kansallisten puolueiden olisi ilmoitettava hyvissä ajoin ennen vaalikampanjan alkua ja mieluiten vuoden 2018 loppuun mennessä ehdokkaansa komission puheenjohtajaksi. Niiden olisi annettava selostus kyseisen ehdokkaan omasta ohjelmasta mieluiten vuoden 2019 alkupuolella. Tällä tavalla tulisi selvemmin näkyviin se, että unionin kansalaisen tietylle puolueelle europarlamenttivaaleissa antama ääni, tuon puolueen kannattama puheenjohtajaehdokas ja tämän näkemys Euroopan tulevaisuudesta ovat yhteydessä toisiinsa.
- (13) Euroopan tason poliittiset puolueet ja niiden jäsenpuolueet voisivat entisestään vahvistaa tätä prosessia, jos ne valitsisivat kärkiehdokkaansa avoimella ja osallistavalla tavalla, esimerkiksi eräänlaisilla esivaaleilla. Tämän myötä ehdokasvalinta myös herättäisi enemmän huomiota ja äänestäjät saataisiin liikkeelle.
- (14) Euroopan tason poliittisille puolueille annetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 10 artiklan 4 kohdassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 12 artiklan 2 kohdassa keskeisen tärkeä asema. Euroopan tason poliittisten puolueiden ja säätiöiden perussäännöistä ja rahoituksesta säädetään EU:n tasolla. Komissio on ehdottanut, että näitä sääntöjä muutetaan ennen vuoden 2019 Euroopan parlamentin vaaleja ⁽¹⁾. Tarkoituksena on lisätä Euroopan tason poliittisten puolueiden läpinäkyvyyttä, valvontaa ja demokraattista vastuuvollisuutta. Euroopan unionin yleisestä talousarviosta myönnettävän rahoituksen ehtona olisi erityisesti se, että kansalliset puolueet, jotka ovat jonkin Euroopan tason poliittisen puolueen jäseniä, asettavat eurooppalaisen kattopuolueensa logon näkyvästi esille ja tekevät tunnetuksi sen ohjelmaa. Kansalaisten olisi alusta lähtien saatava selkeää ja merkityksellistä tietoa, jotta he voivat ymmärtää, miten annettu ääni vaikuttaa kattopuoluetasolla. Puolueiden tapahtumat, kuten puoluekokoukset, sekä vaalikampanjat ovat osuva ja tehokas tapa tiedottaa näistä yhteyksistä ja antaa niille näkyvyyttä.
- (15) Kun europarlamenttivaalien kampanjat käynnistyvät paljon aiempaa aikaisemmin ja kun kansalliset poliittiset puolueet tekevät tiettäväksi jo ennen kampanjaa, mihin eurooppalaiseen puolueeryhmään ne kuuluvat, vaalien eurooppalainen ulottuvuus epäilemättä vahvistuu.
- (16) Euroopan tason poliittisia puolueita kehoitetaan tekemään selväksi jo ennen kampanjan aloittamista ja mieluiten siinä vaiheessa kun ne julkistavat ehdokkaansa komission puheenjohtajaksi, mihin Euroopan parlamentin poliittiseen ryhmään ne aikovat liittyä tai minkä ryhmän ne aikovat perustaa seuraavalla vaalikaudella. Euroopan tason poliittisten puolueiden on tällöin syytä ottaa huomioon erityispiirteet, jotka liittyvät jäsenvaltioiden puoluepoliittiseen tilanteeseen. Kun suunnitelmat tulevasta poliittisesta ryhmästä kerrotaan, kansallisten puolueiden, Euroopan tason poliittisten puolueiden ja Euroopan parlamentin poliittisten ryhmien väliset yhteydet tulevat entistä selvemmin näkyville.

⁽¹⁾ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan tason poliittisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten säätiöiden perussäännöstä ja rahoituksesta 22 päivänä lokakuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) N:o 1141/2014 muuttamisesta (COM(2017) 481 final, 13.9.2017).

- (17) Jäsenvaltiot voivat europarlamenttivaalien kampanjoinnin yhteydessä ja mahdollisuuksien mukaan myös vaaleissa käytettävissä äänestyslipuissa edistää tiedonsaantia kansallisten puolueiden yhteyksistä Euroopan tason poliittisiin puolueisiin ja näin lisätä Euroopan tason poliittisten puolueiden ja niiden puolueohjelmien näkyvyyttä koko vaaliprosessissa.
- (18) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 22 artiklan 2 kohdan nojalla, samoin kuin Neuvoston direktiivin 93/109/EY⁽¹⁾ mukaan, unionin kansalaisilla on oikeus äänestää ja asettua ehdolle Euroopan parlamentin vaaleissa jäsenvaltiossa, jossa he asuvat.
- (19) Kansalaisten osallistumista Euroopan parlamentin vaaleihin on tuettava, ja vaalien eurooppalaista ulottuvuutta on vahvistettava. Siksi on suositeltavaa selvittää, millaisia parhaita käytäntöjä ja toimenpiteitä jäsenvaltiot ovat toteuttaneet näiden vaalien valmistelussa ja hallinnoinnissa. Nämä jäsenvaltioiden toimet voivat liittyä esimerkiksi toisessa jäsenvaltiossa asuvien Euroopan unionin kansalaisten äänestysoikeuteen, tai niillä pyritään siihen, että aliedustetut henkilöryhmät, kuten vammaiset, käyttäisivät äänoikeuttaan enemmän. Näitä parhaita käytäntöjä ja toimenpiteitä olisi syytä levittää jäsenvaltioiden kesken.
- (20) Viimeaikaisissa vaaleissa ja vaalikampanjoissa on ollut havaittavissa vaalimenettelyyn liittyviä riskejä, jotka johtuvat kyberhyökkäyksistä ja disinformaation levittämisestä. Jäsenvaltioita kehoitetaan tästä syystä jakamaan näihin kysymyksiin liittyviä kokemuksiaan.
- (21) Jäsenvaltioilla sekä Euroopan tason ja kansallisilla poliittisilla puolueilla on erityinen vastuu Euroopan parlamentin vaalimenettelyn demokraattisuuden ja tehokkuuden lisäämisestä,

ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

Eurooppa-aiheiset kansalaiskeskustelut ennen Euroopan parlamentin vaaleja

1. Jäsenvaltioiden olisi 23 päivänä helmikuuta 2018 pidettävän EU-johtajien kokouksen jälkeen alettava järjestää tilaisuuksia, joissa kansalaisten kanssa käydään julkista keskustelua Euroopan unioniin liittyvistä kysymyksistä ja Euroopan tulevaisuudesta. Keskustelutilaisuuksien järjestelyissä on otettava huomioon kunkin maan poliittiset rakenteet ja käytännöt. Tilaisuuksia olisi järjestettävä Sibiussa pidettävään EU-johtajien kokoukseen asti. Kokous järjestetään 9 päivänä toukokuuta 2019 eli vähän ennen Euroopan parlamentin vaaleja.

Kansallisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten puolueiden olisi samaan aikaan pyrittävä lisäämään kansalaisten tietämystä EU-tason kysymyksistä sekä siitä, miten puolueet aikovat toimia kyseisten kysymysten suhteen seuraavan lainsäädäntökauden aikana.

Tuki Euroopan komission puheenjohtajaehdokkaalle

2. Riittävän hyvissä ajoin ennen Euroopan parlamentin vaaleja ja mieluiten vuoden 2018 loppuun mennessä kaikkien Euroopan tason poliittisten puolueiden olisi ilmoitettava ehdokkaansa komission puheenjohtajaksi. Lisäksi niiden olisi annettava selostus ehdokkaan omasta poliittisesta ohjelmasta mieluiten vuoden 2019 alkupuolella.

Euroopan tason poliittisia puolueita ja niiden kansallisia jäsenpuolueita kannustetaan valitsemaan kärkiehdokkaansa osallistavalla ja läpinäkyvällä tavalla.

Kansallisten puolueiden olisi varmistettava, että ne ilmoittavat kansalaisille Euroopan parlamentin vaaleihin liittyvässä poliittisessa viestinnässään (myös poliittisissa lähetyksissään) myös sen, kuka niiden ehdokas komission puheenjohtajaksi on, sekä antavat selostuksen ehdokkaansa ohjelmasta.

Tiedottaminen äänestäjille kansallisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten puolueiden välisestä yhteydestä

3. Euroopan parlamentin vaaleihin osallistuvien kansallisten puolueiden olisi ennen vaaleja ja ennen vaalikampanjan alkamista julkisesti kerrottava, ovatko ne jäseninä Euroopan tason poliittisessa puolueessa (ja jos ovat, missä niistä) ja ketä kärkiehdokasta ne tukevat. Kansallisten puolueiden on tällöin syytä ottaa huomioon erityispiirteet, jotka liittyvät jäsenvaltioiden puoluepoliittiseen tilanteeseen.

Kansallisten puolueiden olisi siinä määrin kuin se on mahdollista esitettävä kaikessa vaalikampanja-aineistossaan ja viestinnässään sekä kaikissa poliittisissa lähetyksissään mahdollisimman näkyvästi nämä tiedot ja asetettava sopivissa tilanteissa näkyviin myös Euroopan tason poliittisen puolueen logo.

⁽¹⁾ Neuvoston direktiivi 93/109/EY, annettu 6 päivänä joulukuuta 1993, niille unionin kansalaisille, jotka asuvat jäsenvaltiossa, mutta eivät ole sen kansalaisia, Euroopan parlamentin vaaleissa kuuluvaa äänoikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 329, 30.12.1993, s. 34).

Euroopan tason poliittisia puolueita kehoitetaan tekemään selväksi jo ennen kampanjan aloittamista ja mieluiten siinä vaiheessa kun ne julkistavat ehdokkaansa komission puheenjohtajaksi, mihin Euroopan parlamentin poliittiseen ryhmään ne aikovat liittyä tai minkä ryhmän ne aikovat perustaa seuraavalla vaalikaudella.

Kansallisten puolueiden ja Euroopan tason poliittisten puolueiden välisiä yhteyksiä koskevan, äänestäjille suunnatun tiedotuksen edistäminen

4. Jäsenvaltioiden olisi edistettävä ennen europarlamenttivaaleja ja niiden aikana tiedonsaantia kansallisten puolueiden yhteyksistä Euroopan tason poliittisiin puolueisiin sekä puolueiden kärkiehdokkaista, esimerkiksi siten, että kyseisistä yhteyksistä olisi sallittua ja suositeltavaa tiedottaa kampanja-aineistoissa, kansallisten ja alueellisten jäsenpuolueiden verkkosivustoilla sekä, mahdollisuuksien mukaan, vaaleissa käytettävissä äänestyslipuissa.

Tehokkaat vaalimenettelyt

5. Vaaleista vastaavia jäsenvaltioiden viranomaisia kehoitetaan osallistumaan keväällä 2018 komission tuella järjestettäviin kokouksiin, joissa jaetaan vaaleihin liittyviä jäsenvaltioiden parhaita käytäntöjä ja käytännön toimenpiteitä. Tällä pyritään varmistamaan se, että Euroopan kansalaiset, jotka asuvat toisessa jäsenvaltiossa, voivat käyttää äänioikeuttaan tuossa jäsenvaltiossa. Tavoitteena on myös edistää sitä, että aliedustetut henkilöryhmät, kuten vammaiset, käyttäisivät äänioikeuttaan enemmän, sekä ylipäänsä sitä, että vaalit vietäisiin läpi demokraattisin menettelyin ja äänestysprosentti muodostuisi korkeaksi.

Vaaleista vastaavia jäsenvaltioiden viranomaisia kehoitetaan lisäksi selvittämään omien kokemustensa ja muiden jäsenvaltioiden kokemusten pohjalta, mitkä ovat parhaat tavat tunnistaa, vähentää ja hallita vaalimenettelyyn liittyviä riskejä, jotka johtuvat kyberhyökkäyksistä ja disinformaation levittämisestä.

Tämä suositus on osoitettu jäsenvaltioille sekä Euroopan tason ja kansallisille poliittisille puolueille.

Tehty Brysselissä 14 päivänä helmikuuta 2018.

Komission puolesta
Puheenjohtaja
Jean-Claude JUNCKER